

Galledanstrategiija/ guossestrategiija

Sievju álbmotmeahcci

Seiland nasjonalpark

Kolofon

Ásahus

Sievjju álbmotmeahci stivra / Seiland nasjonalparkstyre

Gulahallanolmmoš

Ingunn Ims Vistnes

Publikašuvdnanummar

[Tekst]

Jahki

2020

Siidolohku

34

Preanttus

[Tekst]

Almmuheaddji

Sievjju álbmotmeahci stivra / Seiland nasjonalparkstyre

Čállit

Sievjju álbmotmeahci stivra / Seiland nasjonalparkstyre

Jorgalan sámegillii

Inger-marie A. Oskal

Čoahkkáigeassu

Galledanstrategiija/guossestrategiija galgá čielggasmahttit álbmotmeahci hálddašeddiid ovddasvástádusa gussiid vuostáiváldimis álbmotmeahccái. Dat galgá ovddidit buriid čovdosiid mat áimmahuššet árvvuid mat leat álbmotmeahcis, seammás go hálddašeapmi doarju báikkálaš árvoháhkama ja bargá dan ovdii ahte gussiide šaddá buorre vásáhus finadit álbmotmeahcis.

Ovdasiidogovva

Gearvuotna / Store Bekkarfjord. Govven: Ingunn Ims Vistnes

Sisdoallu

1	Álggahus.....	4
2	Diehtovuodđu	4
2.1	Hearkkes luondduárvvut	4
2.1.1	Váilevaš dieđut	6
2.2	Mátkkoštanealáhus	10
2.3	Guossit.....	10
2.4	Vásáhusat guovllus.....	12
2.5	Sáhtosteapmi ja infrastruktuva Sievjjus.....	14
2.6	Ovttasbargu earáiguin	15
3	Mihttomearit ja strategiija	16
3.1	Mihttomearit	16
3.1.1	Mihttomearit suodjalanárvvuid hárrái	16
3.1.2	Mihttomearit mátkkealáhusa hárrái	16
3.1.3	Mihttomearit gussiid hárrái.....	16
3.1.4	Višuvdna	16
3.2	Strategiija.....	17
3.2.1	Vuolggasajit	17
3.2.1.1	Vuolggasadji Njižževuotna (Hønseby).....	19
3.2.1.2	Vuolggasadji Altneset.....	24
3.2.1.3	Vuolggasadji Gearvuotna (Store Bekkarfjord)	25
3.2.2	Dilálašvuodaid lágideapmi álbmotmeahcis – eai leat bálgát	27
3.2.3	Dieđut Sievjju birra ovdal go boahtá dohko	28
3.2.4	Eambbo guossit	29
4	Galledanstrategiija doaibmaplána.....	31

1 Álggahus

Sievjju álbmotmeahcci/Seiland nasjonalpark ásahuvvui 2006:s (govus 1), ja lea odne álbmotmeahcci gosa lea váttis beassat ja gos fitnet unnán guossit. Eai leat galle doaimmahaga mat oččodit gussiid Sivjui, ja álbmotmeahcci lea unnán heivehan dilálašvuodaid gussiid vuostáiváldit. Vaikko álbmotmeahcis leat šlájat ja guovllut mat muhtin áiggiid jagis leat hearkkit ja rašit muosehuhttimiid ja vánddardemiid vuostá, de eai leat otná guosselogut makkárge áittan suodjalanárvvuide. Eai ge leat makkárge fáhkkašlaš hálldahuslaš hástalusat gussiid fitnama oktavuodas.

Guvlui lea lassánan beroštupmi maŋemus jagiid mielde, ja vurdojuvvo ahte Sivjui boahtigohtet eambo olbmot, go dohko ii leat guhkki Hámmerfeasttas ja Álttás. Galledanstrategiija galgá čielggasmahttit ja konkretiseret movt hálddašeaddjit galget vuostáiváldit gussiid álbmotmeahccái. Dat galgá gávnnahtit buriid čovdosiid mat áimmahuššet árvvuid mat leat álbmotmeahcis, seammás go hálddašeaddjit barget báikkálaš árvoháhkama ovdii ja dan ovdii ahte gussiide šaddá buorren vásáhusan fitnat doppe. Deačalaš oassi galledanstrategiijas lea čilget gosa mii háliidit gussiid.

Sievjju álbmotmeahcci/Seiland nasjonalpark galledanstrategiijadokumeanta lea ráhkaduvvon álbmotmeahcci hálddašanplána mielddusin. Muhtin sajiin čujuhuvvo galledanstrategiijas hálddašanplánii dan sadjái go geardduhit dan mii juo doppe čállojuvvo. Birasdirektoráhta dohkkehii galledanstrategiija njukčamánu 25. b. 2020.

2 Diehtovuodđu

2.1 Hearkkes luonduárvvut

Mii čujuhit hálddašanplána 2. kapihttalii gos álbmotmeahci árvvut válddallojuvvojit. Doppe leat hearkkes luonduárvvut ja luondu- ja kulturárvvuid hálddašanmihttomearit čilgejuvvon vuđolaččat. Mii čujuhit govvosii 2 mas areálaressurssat čájehuvvojit ja govvosii 3 mas oaidná álbmotmeahci kártejuvvon deačalaš luondušlájaid. Erenoamáš deačalaš guovlluid geográfalaš sajádagat leat čoahkkáigessojuvvon maŋjelis.

Lottit

- Buot mearragáttit Sievjjus adnojuvvojit deačalažžan gazzalottiide. Gazzalottiide vejolaš deačalaš guovllut siskelis eai leat kártejuvvon.
- Eará lottiid go gazzalottiid guovllut leat mearragáttiin, čázadagain ja jávrriin, ja muhtin muddui lastavuvddiin. Rukseslisttu loddešlájat leat registrerejuvvon dáin báikkiin: Guicagohpis

(Olderbukta), Mielkejávriin (Melkevatnan); Boazovuonas ja Gearvuonas (Bekkarfjordene); Vuodđovuonas (Store Kufjord), Viektavuonnjárggas (Bårdfjordnesset), Nuorttat Dáččavuonas (Nordre Bumansfjord), Bohtalvuonas/ (Flaskefjorden) ja Stuoravuonas/Strovmmas/ (Jøfjorden/Straumen).

Njiččehasat

- Rukseslisttu šlájat čavrris ja njoammil leat registrerejuvvon miehtá Sievju.

Divrrit

- Divrrit eai leat kártejuvvon Sievjus.

Boazodoallu

- Orohaga 24A deatlaš guottetbáikki leat Viektavuonvákkiin (Bårdfjorddalene), Mielkejávriin (Melkevatnan), ja Boazovuonas/Gearvuonas (Bekkarfjordene). Orohat 24B guottehit eanas muddui davábealde Sievju álbmotmeahci rájiid. Geahča orohatrájiid govvois 4.
- Čakčat čohkke orohat 24B iežaset ealu nuorttas guvlui, Boazovuona guvlui (Lille Bekkarfjord), ja Viefnjárgga (Bårdfjord) siida ges Čoalmmenuori (Rognsundet) guvlui. Jus ealuid ala bohtet olbmot dahje beatnagat čohkkedettiin čakčat, de sáhttet biđget bohccuid dahje baldit boastto guvlui.

Vegetašuvdna

- Sievju várreguovlluin leat stuora botánalaš suodjalanárvvut, gos šaddet olu rukseslistejuvvon šlájat, erenoamážit Hábovarri-Uvssotrášša guovlluin ja Stuoravuona (Jøfjorden) siskkit guovlluin.
- Vuollegis eatnamat Mielkejoga (Melkelva) ja Leakševákki (Søkkmyrdalen) guovlluin adnojuvvojit maid hui allaárvosažžan, gč. hálddašanplána kap. 2.4. Dát leat ge maidái oalle rašes guovllut gos leat olu jeagge- ja njeaššeeatnamat.
- Mánnga vuotnabađas álbmotmeahci siskkobealde leat rukseslistejuvvon luonddušlájat. Dat leat erenoamážit kulturduovdagat (semilunddolaš luonddušlájat) mat leat hábmejuvvon lájuid ja/dahje guohtuma bokte. Okta ovdamearka lea luonddušládja ládjoenan Gearvuonas (Store Bekkarfjord), mii lea garrasit áitojuvvon luonddušládja.
- Viektavuonas (Bårdfjorden) lea eanemus šládjiivohta mearragáttešattuid dáfus, gos leat giettít mearragáttis ja debbočomit.
- Jeahkálát, guobbarat ja sámmálat leat áibbas unnán kártejuvvon Sievjus.

Kulturmuittut

- Leat registrerejuvvon goahtesajit eanas Sievju vuonain. Erenoamážit leat registrerejuvvon olu ássama luottat Gearvuonas (Store Bekkarfjord), Nuorttat dáččavuonas (Nordre Bumansfjord) ja Leaibeavuonas (Olderfjord).

Referánsat

Alm, T. 2014. Floraen på Seiland i Finnmark. Polarflokken 36 (1-2): 3-138.

Alm, T. 2016. Tillegg til floraen på Seiland i Finnmark. Polarflokken 38(1): 3-26

Alm, T. og Iversen, M. 2003. Botaniske undersøkelser på Seiland i forbindelse med den foreslåtte nasjonalparken. Tromsø Museum / NINA.

Artsdatabanken 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Trondheim.

Iversen, M., Systad, G. H., og Strann, K.-B. 2002. Statusrapport om kunnskapsnivået for flora og fauna i foreslått nasjonalpark på Seiland. NINA. Rapport til Fylkesmannen i Finnmark.

Jacobsen, K.-O., Bjerke, J. W. og Kristiansen, G. 2019. Kartlegging av botaniske og ornitologiske verneverdier i Seiland/Sievju nasjonalpark. NINA Rapport 1758

Jacobsen, K. -O., Bjerke, J. W., Systad, G. H. og Frivoll, V. 2019. Seiland nasjonalpark, Finnmark. Innsamling og systematisering av eksisterende data om verneverdier på zoologi og botanikk. NINA Prosjektnotat 143

Jacobsen, K.-O., Systad, G. H. og Strann, K.-B. 2002. Zoologisk kartlegging innenfor utvalgte områder på Seiland, Finnmark. NINA. Rapport til Fylkesmannen i Finnmark.

2.1.1 Váilevaš dieđut

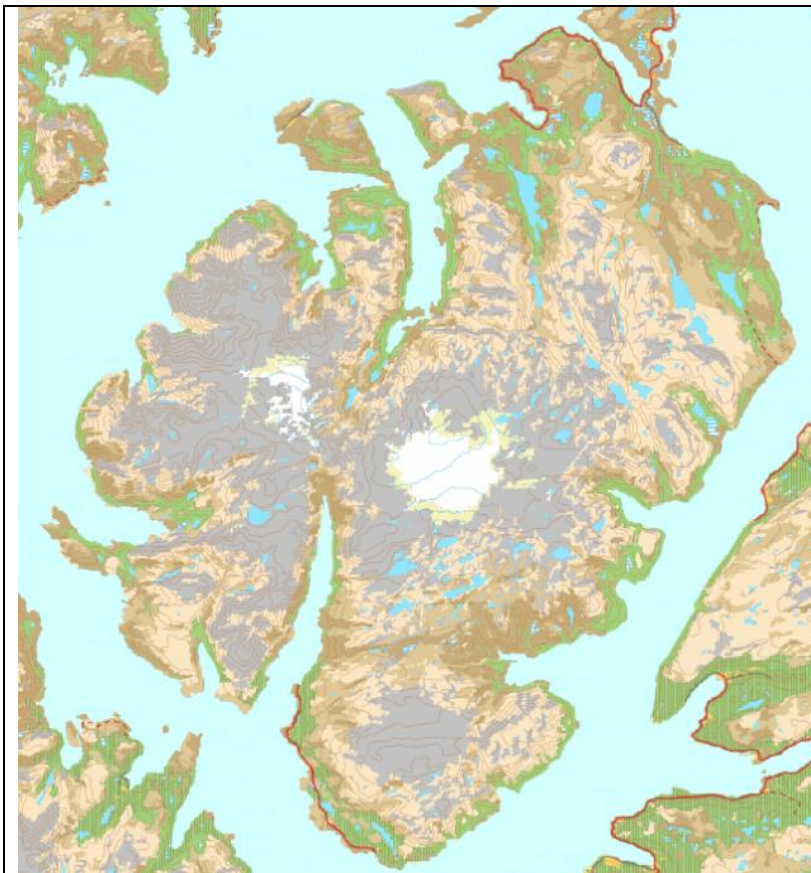
Vuđoleamos luonddu- ja kulturárvvuid kártemiid leat NINA ja NIKU čađahan jagiin 2002-2003 ovdal go álbmotmeahcci áсахuvvui. Dasa lassin lea NINA kárten lottiid ja vegetašuvnna 2019:s, álbmotmeahci stivrra ovddas. Torbjørn Alm (Romssa Museum) lea kárten šattuid mánggga guorahallamis (Alm 2014, 2016). Buot dát kártemat leat čađahuvvon stuorámus vuonain ja soames dihto várreguovlluin.

Čuovvovaš surggiin leat váilevaš dieđut:

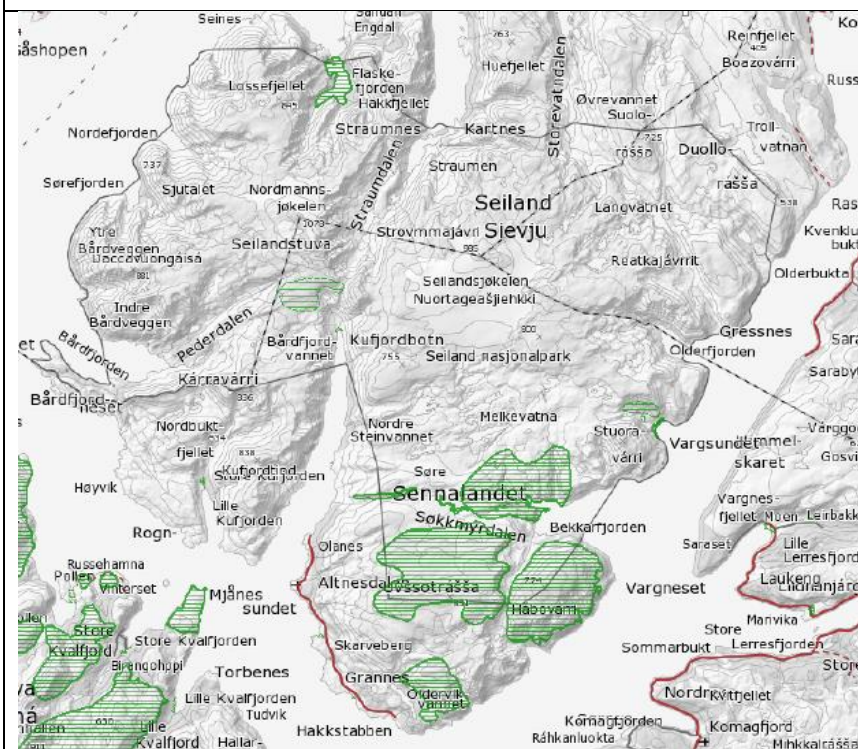
- Álbmotmeahci guovddáš guovlluin ja smávit vuonain leat šaddo- ja eallešlájat dušše duokko dáikko kártejuvvon.
- Divrrit eai leat kártejuvvon.
- Jeahkálát, guobbarat ja sámmálat eai leat kártejuvvon.
- Kulturmuittut leat kártejuvvon dušše stuorámus vuotnabađain.
- Lottit eai leat kártejuvvon jávrriin ja daid lahkosiin.
- Gazzalottiid bessensajit leat kártejuvvon Sievju mearragáttiin, muhto unnán dakkár báikkiin maid ii oainne fatnasis.
- Sievjjus orrot leame mánggalágan rukseslistejuvvon kulturduovdagat. Vai sáhtášii dárkileappot identifiseret dáid luonddušlájaid, de galggašii kártejuvvot man muddui diet guovllut leat láddnejuvvon ja adnojuvvon guohtuneanamin.

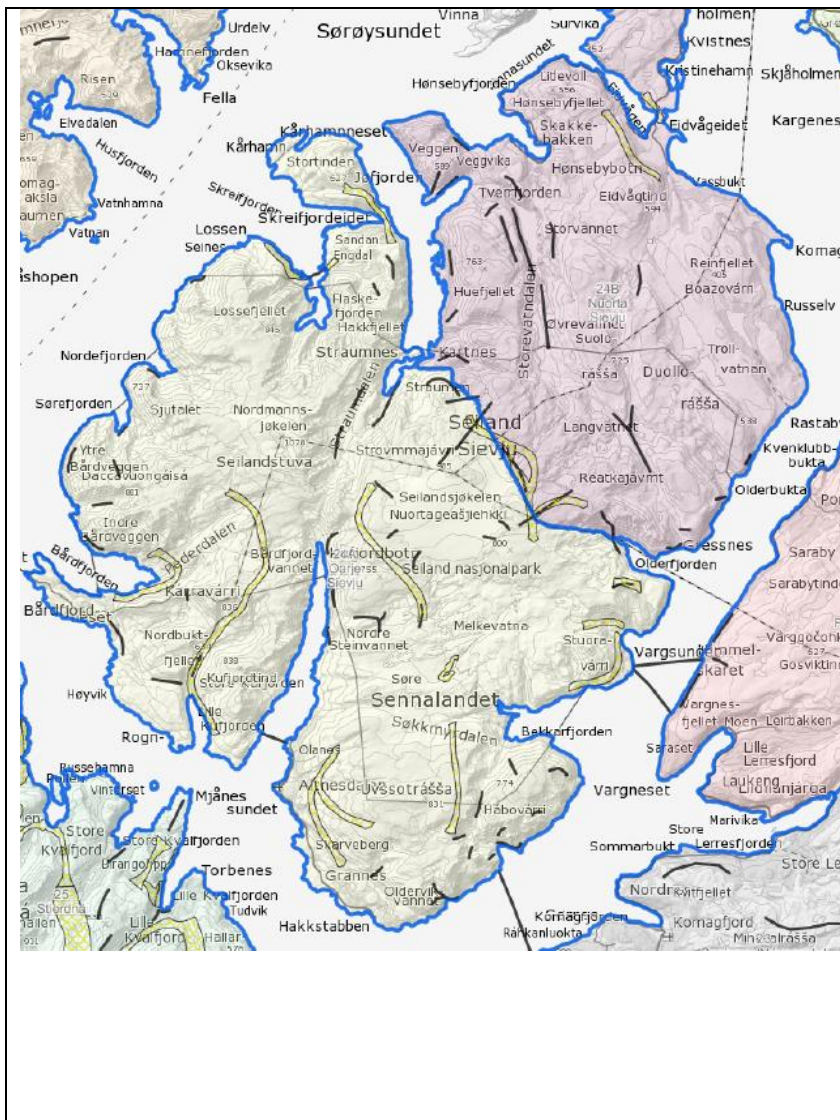
Govus 1: Sievju kárta.

Govus 2. Areálaressursaid kárta. Sievjjus leat eanas báljes ja guorba eanadagat ja várit, ja bávtit, ja veahá vuovdi mearragáttiin ja vumiin. Gáldu: NIBIO

Govus 3: Deatalaš luonddušlajat. Ruonáin merkejuvvon leat «kálkavaljis guovllut váriin» (Sáidegohgáisá/Seibukttind, Hábovárri, Uvssotrášša), «meahcceguohtumat» (Gearvuotna/Store Bekkarfjord), «lulábeale bávtit ja fierahagat» (Uvssotjunni/Sommarsettind ja Boazovuotna/ Lille Bekkarfjord) ja «garra vuorroáhcerávnjit» (Bohtalvuotna/Flaskefjorden). Muhtin guovllut álbmotmeahci siskkobealde leat unnán kártejuvvon. Gáldu: Naturbase, NIBIO

Govus 4. Orohat 24A (fiskat) ja 24B (ruoksat) ja sin bohccuid johtaleamit ja johtolagat. Olles Sievju lea giđđa-, geasse- ja čakčaorohat. Guottet álbmotmeahci siskkobeaalde lea vuosttažettiin Gearvuona ja Boazovuona (Bekkarfjordene), Mielkejávriid (Melkevatnan) ja Viektavuona (Bårdfjorden) guovlluin, muhto dan lea váttis kártii merket go guottetbáikki válljen lea dálkkiid ja muhtadilálaš-vuodaid duohken. Gáldu: NIBIO

 Bohccuid johtaleamit
 Johtingaidnu, johtolagat

2.2 Mátkkoštanealáhus

Álbmotmeahcis lea unnán mátkkoštanealáhus, gč. Hálddašanplána kap. 4.6, muhto dán ealáhusas sáhttet dilálašvuođat jođánit rievdat. Sievjjus leat guokte turistafitnodaga; Seiland Explore Njižževuonas ja Seiland House Altneset. Goappaš fitnodagaid váldodoaibma lea mearrabivdu, ja fáallet turistajoavkkuide láigohit bartta/ásodaga ja fatnasa. Lassin dien guovtti fitnodahkii, de leat vel moadde eará mat fáallet fanassáhtu álbmotmeahccái ja ofelaččaid vázzinmátkkiide Gearvuonas Altneset dahje Mielkejávrriid guvlui.

Leat dađistaga eanebut geat ostet fanasmátkkiid Gearvutnii ja eará vuonaide álbmotmeahcis, ja ofelastojuvvon mátkkiid Nuortageašjehki ja Dáččavuonjehki mielde, ja muđui álbmotmeahcis. Lea maid lassáneaddji beroštupmi guovllu ceakko váriid čierasteapmái. Oažžu juo rehkenastit ahte dálá fitnodagat dahje ođđa fitnodagat boahteveaš jagiid ohcet lobi dan fállat. Leat earret eará plánat viiddidit mátkkošteddjiide fálaldagaid sihke Altnesetis, Njižževuonas (Hølseby) ja Álttás ja Hámmerfeasttas. Álbmotmeahci stivra galgá gulahallat diekkár fitnodagaiguin vai oažžu čielgasa plánejuvvon doaimmain ja vai beassá addit dieđuid suodjalanmearrádusaid ja hearkkes guovlluid birra (gč. 3.1.3). Odne dáhpáhuvvá dát vuosttažettiin dainna lágiin ahte álbmotmeahci beaivválaš jođiheaddji aktiivvalaččat váldá oktavuoda ođđa turistafitnodagaiguin. Fitnodagat mat dál doaimmahit Sievjjus leat maiddái miellahttun álbmotmeahci ráđđeaddi lávdegottiin. Jus ollu fitnodagat álget doaimmahit, de soaitá leat buoremus doallat sierra gulahallančoahkkimiid mátkeealáhusaiguin, jahkásaččat dahje dárbbu mielde.

2.3 Guossit

Galledanstrategiija lea sihke sin dáfus geat bohtet fitnat Sievjjus ja sin dáfus geat ássat doppe.

Guossit geat bohtet Sivjui lea mánggabealat ja unnán kártejuvvon olmmošjoavkkut. Sii geat dávjimusat fitnet leat sii geain leat barta ja/dahje fuolkkit Sievjjus. Dasa lassin fitnet sii geain lea fanas ja orrot das lahkosis; Várggonuori (Vargsund) guovllu olbmui lea árbevierrun Gearvuonas ja Boazovuonas (Bekkarfjordene) viežžat luondduburiid, ja dien guovllu fanasolbmot ávkástallet ain dál dieid guovlluid. Seamma ládje lea Viektavuotna (Bårdfjorden) Stierná (Stjernøya) olbmuid lagasguovlu. Manjel go Sievju šattai álbmotmeahccin 2006:s, vuolggasadji Njižževuotna (Hølseby) ásahuvvui 2016:s ja go álbmotmeahcci lea ožžon eambbo fuomášumi, leat eanet áltálaččat ja hámmerfeastalaččat fitnagoahtán doppe. Álttá ja Hámmerfeastta mátkesearvit (DNT) lágidit duos dás vázzinmátkkiid Sievjjus. Giliserviin Sievju davá- ja lulágeahčen leat maid lágideamit mat geasuhit olbmuid sullui, earret eará vázzinmátkái Rognsunddagan (Čoalmmenuori beaivvit) nammasaš doaluid oktavuodas geassemánus/suoidnemánus, Seiland barnefestival (Sievju mánáidfestivála) davágeahčen Sievju suoidnemánus, ja merkejuvvon oanehis várreohkkamátkkit lulágeahčen Sievju.

Juohke jagi bohtet maiddá guossit eará guovlluin Norggas ja olgoriikkain. Seiland House ja Seiland Explore geasuhit vuosttažettiin mearrabivdo-turisttaid, mat leat vuosttažettiin Duiskka, Ruošša ja Báltalaš dievddut geat leat meara nalde eanas áiggi. Goappaš turistafitnodagat mitalit ahte leat bohtigoahtán dađistaga eanet turisttat vásihit álbmotmeahci. Dat leat vuosttažettiin norgalaččat, ja soames suomelaš. Oallugat sis háliidivčče finadit jiehkki nalde dahje vázzit Sievju geažis geahčái, muhto eatnasat šluhttejit dan go fuomášit man guhkki ja lossat dat livččii. Sii baicca vázzet oanehit mátkkiid. Muhtimat dáhttot fanassáhtu Gearvutnii (Store Bekkarfjord) Altneset rájes dahje Stuuravutnii (Jørfjorden) (Njižževuonas/Hølseby).

Turistaáigodat 2017 lei vuosttáš geardi go olgoriikkalaš mátkelágideaddjit dáhtto Seiland Explore bokte fállat ofelastojuvvon mátkkiid álbmotmeahci olgorájiid rájes álbmotmeahci sisa – vácci geasset ja rabehiiguin dálvet, vuos ain mottiin joavkkuin. Álbmotmeahcis fitnet maid soames ovttaskas mátkelágideaddjit mat fállat off-piste sabetčierasteami ja mátkkiid várrečohkaide, ja sii bohtet fatnasiin ja orrot fatnasis. Go Lofuohtas ja Ivgus leat nu olu turisttat, de leat mátkelágit deaddjit geahčastan davvelii, muhto lea váttis einnostit man olu turistaguossit lassánit. Geahča kapihttala 2.4 vásáhusaid birra guovllus ja kapihttalis 3 strategiijaid gussiid vuostái váldimis.

Fásta ássit Sievju orrot Altneset-Háhkastáppa (Hakkstaben) geainnu mielde lulágeahčen sullo (10-15 olbmo), ja davágeahčen ges Ánnásullo-Njižževuona (Kjerringholmen-Hølseby) geainnu mielde (sullii 80 olbmo), ja Gaskagohpi-Gánkku gaskkas (Survika) ja Jáhkogohpis (Kårhamn) (sullii 20 olbmo). Cuonomanus golggotmánui orrot sullos maiddá 10-15 boazosápmelačča geain leat geasseguohtuneatnamat Sievju. Fásta ássit dovdet Sievju buoremusat, ja galledanstrategiija ii galggaše rievdadit sin dilálašvuodas maidege. Galledanstrategiija berre liikka sisttisdoallat doaimbajuid mat buktet juoidá buori báikkálaš olbmuid, vai sii buorebut dohkkehivčče álbmotmeahci ja dovddaše dasa gullevašvuoda. Govdubrugga Gearvuonas (Bekkarfjord) lea ovdamarkka dihte dakkár maid báikkálaš olbmot atnet olu. Čájáhusat, temáplakáhtat ja Sievju historjá ovdanbuktin eará ládje ii leat jurddašuvvon dušše gussiide, muhto galggašii maid beroštahttit báikkálaš olbmuid. Álbmotmeahcci berre doarjut rabas lágidemiid mat gusket Sivju ja álbmotmeahci árvvuide.

Álbmotmeahci beaivválaš jodiheadji berre áigges áigái gulahallat báikkálaš olmuiguin ja leat muhtin áiggiid Sievju báikkálaš servodagain.

Gussiid kárten. Sievju álbmotmeahcis fitnet dan meari unnán guossit ahte álbmotmeahci stivra ii leat vuos vuoruhan nu stuorrát registreret gussiid mat fitnet. Go lea unnán guossit de ii leat Birasdirektoráhta ge vuoruhan ruhtadoarjaga kártet Sievju álbmotmeahci gussiid. Dan sadjái lea álbmotmeahci stivra poastakássaid heangugoahtán ja daid sisa bidjan guossegirjiid, mas muhtin muddui oaidná guosseloguid ja dan ahte rivdet go logut jagis jahkái (tabealla 1). Girjjit eai leat vuos nu guhká leamaš, eai ge dat leat jeavddalaččat gohkkejuvvon. Áiggi mielde ja dássedit gohkema olis oazžut dasto buoret gova das man oallugat guovlluin fitnet.

Tabella 1. Galle olbmo leat namaideaset čállán girjiide. Áiggi mielde čájehit mátkebeaivegirjijt man oallugat guovlluin fitnet ja movt dat jagis jahkái rievddada. Girjiin oaidná maid gussiid sohka beali, ruovttubáikki ja agi.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kommentára
Gearvuotna/ Store Bekkarfjord	259	333	167	112	107	470	456 ^a	Govdubrugga 2013 ja 2014. Ii lean brugga 2015-2017. Ođđa brugga 2018. Sesonja álgá miesse-/geassemánus, nohká čakča-/golggotmánus
Viektavuotna/ Bårdfjorden	15 ^b	34	46	22	25	43	7 ^c	Mátkegirji Viektavuonas 05.09.2013 rájes. Viektavuonas sáhtta gáddái mannat mángga sajis, ja oallugat mannet gáddái eará sajis go doppe gos girji lea.
Njižževuotna/ Høseby				110	73	56		Portálavisttis, vázzinbálgá álggus
Stuorajávri/ Storvannet				444	246	153 ^d		Vázzinbálgás álbmotmeahci ráji guvlui
Vázzinbálgá geažis, mii vuolga Njižževuonas/ Høseby	-	-	-					Girji geassemánu 2016 rájes. Dassá go girji jávkka čakčamánu 18 ledje 42 olbmo čállán das. Sis ledje 25 čállán ovdal cuoŋománu 2017.

^a Čakčamánu 12.b. 2019 rádjái

^b Čakčamánu 5.b. 2013 rájes

^c Geassemánu 18.b. 2019 rádjái

^d Borgemánu 13.b. 2018 rádjái

2.4 Vásáhusat guovllus

Sievjjus berrejit leat vásáhusat fállun buotlágan gussiide. Vái livččii fáladat beaiváguossiide, gain ii leat nu olu meahcchárjáneapmi, de berre maid váldit atnui álbmotmeahci ravdaguvlluidd, muđui šaddá álbmotmeahcci beare váddása duohkái sidjiide. Beaiváguossi sáhtta fitnat vuolggasajiin Njižževuonas (Høseby) dahje Altneset, dan duohken bohtá go guossi Hámmerfeasttas vai Álttás. Vuolggasajis sáhtta beaiváguossi vázzit oanehis merkejuvvon bálgá mielde álbmotmeahci guvlui, váccášit fiervvás, geahčat viesu siste čájáhusa Sievju birra ja lohkat diehtoplakáhtaid olgun. Doaimmat sidjiide fállun sáhttet leat murjen, oaggun jávrriin ja dolastallan fiervvás – dálkki ja áigodaga mielde. Jus lassána beroštupmi dálvet fitnat Sievjjus, de

soitet boahitit beaivásturisttat geat háliidit čuoigat/čierastit sabeiiguin ja rabeiiguin vánddardit. 2017 rájes lea fránska mátkedoaimmaheaddji lágidan rabetmátkkiid Sievjjus, vuosttažettiin álbmotmeahci ravdaguovlluin.

Hárjánan várrevánddardeaddji sáhtá beaivemohkiide ja dahje idjadanmátkkiide vuolgit Njižževuonas (Hølseby) dahje Altnesetis. Merkejuvvon láhtut sáhttet leat vuogas vuolggasajit. Galgá sihke neahtas, vuolggasajis ja láhtu geažis čielgasit dieđihuvvot ahte álbmotmeahci siskkobealde eai leat merkejuvvon láhtut, eai ge rabas barttat. Várrevánddardeaddjit sáhttet láigohit fanassáhtu Njižževuonas dahje Altnesetis, ovdamearkka dihte Njižževuonas Bohtalvutnii (Flaskefjorden) dahje Stuuravutnii (Jøfjorden), dahje Altnesetis Gearvutnii (Store Bekkarfjord). Bivnnuhis beaivásmátki lea vári badjel Gearvuonas Altnesetii. Fitnodagat Álttás ja Hámmerfeasttas vuvdet RIB-fanasmátkkiid. Dálvet lea unnán johtaleapmi álbmotmeahcis. Eanadat lea ceakkus ja lea stuora uđasvárra, ja fásta ássit čuiget ja vuojašit skohteriin baicca olggobealde álbmotmeahci.

Olu guossit háliidit fitnat Nuortageašjiekis (Seilandsjøkelen). Seiland Explore Njižževuonas (Hølseby) muitala ahte eatnasat jorggihit ovdal go ollejit dohko, danne go lea lossat vánddardit dieid eanadagain, muhto soapmásat ollejit dohko. Jiehkki lea duolbbas, gos eai leat stuora siiggahagat, muhto sáhttet leat luoddaneamit ja rágut main ferte váruhit. Álbmotmeahci stivra ávžžuha buohkaid čuovvut ofelačča go vánddardit jiehkis. Soames fitnodagat fálet ofelastima Nuortageašjiekis, muhto sis ii leat doaimmahatbáiki Sievjjus, ja eanas sin jiehkemátkkit leat Láhpi ja Davvi-Romssa jihkiide.

Sii geat bohtet iežaset fatnasiin dahje láigofatnasiin sáhttet bisánit govdubruggii Gearvuonas (Store Bekkarfjord). Maiddái Viektavuonas (Bårdfjorden) leat fanasgiddenráhkadusat. Stuuravuonas (Jøfjorden), davábealde álbmotmeahci ráji, lea nanu fanasgiddenráhkadus Skálžogohpis (Skjelbukthamna).

Lea lassáneaddji beroštupmi Davvi-Romssa ja Finnmárkku alla, ceakko váriin čuoigat ja čierastit, ja giđđadálviid dáidet boahitigoahit eanet joavkkut Sivjui fatnasiin, geat čuoigájit várrečohkaide, vaikko álbmotmeahci siste dáidá leat beare ceakkus dábálaš čuigiide. Dát leat joavkkut maid soaitá leat váttis oažžut dihtosii ja ságaide. Sabet- ja rabetmátkkit leat álgovuodus álbmotmeahci njuolggadusaid siskkobealde, muhto sáhtá šaddat váttisin jus dat čađahuvvojit gazzalottiid besiid dahje bohccuid guottetbáikkiid lahkosiin. Álbmotmeahci hálddašeaddji berre danne geahččalit oažžut vejolaš mátkedoaimmaheddjiid ságaide ja gullat guđiid guovlluin sii johtalit, ja boahitevaš neahttasiiduin berrejit leat čielga dieđut engelasgillii dáid gussiid váste. Geahča 3. kapihttalis guossestrategiijaid birra.

Lea deađalaš muitalit gussiide ahte meahccevánddardeapmi Sievjjus ii heive easkaálgiide. Dat lea danne go doppe leat ceakko ja gáibideaddji eanadagat, ja riddodálkkadagat sáhttet fáhkka rievddihit, sáhtá leat olu njuoskkádat ja garra biekkat. Eanas báikkit leat ávdimat ja lea heittot dahje ii obage telefonoktavuohta. Sievju álbmotmeahcci gohčoduvo ge *ekstrema meahccin*. Vaikko leage garra luondu – dahje juste dan dihte – de leat álbmotmeahcis erenoamáš vejolašvuodát vánddardit, oaggut ja bivdit smávvafođđuid. Dál ii registrerejuvvo guđet oasis

álbmotmeahcis adnojuvvojit eanemus dán lágan astoáiggedoaimmaide, earret mátkegirjjiid bokte (geahča ovdalis), muhto go lea álkit beassat, de dáidet eanebut fitnat Sievju nuortabealde go guovlluin mat leat oarjjabealde Stuora Vuodđovuona (Store Kufjord) ja Stuvuona (Jøfjorden). Mielkejávrriid guovlu lea dovddus vánddardanguovlu, gos lea oalle álki vázzit ja gosa beassá Altneset guovllus ja Gearvuonas (Store Bekkarfjord). Guovlluide davábealde Nuortageašjehki (Seilandsjøkelen) beassá Njižževuonas (Hølseby) ja Stuvuonas (Jøfjorden). Sievju oarjjabeallái lea guhkibuš fanasmátki, ja doppe leat garraset dálkkit ja biekkat. Viectavuotna (Bårdfjorden) lea liikká olámuttos fanasolbmuid go lea čáppe dálki; deike lea vuogas bisánit ja lea oalle álki vázzit bajás Viectavuonbađas ja Viectanjárggas (Bårdfjordnes).

Nu guhká go álbmotmeahccái eai boađe eanet guossit go dál (2019), de leat unnán hástalusat čadnon dasa. Leat liikká soames guovllut gosa eat háliidivčče olbmuid mannat dihto áiggiid jagis. Dat leat erenoamážit bessen- ja guottetbáikkid cuorjománus/miessemánus/geassemánus. Dalle ii galggaše lágídit dilálašvuodaid eanet vánddardeapmái Gearvutnii ja Boazovutnii (Bekkarfjordene), Mielkejávrride (Melkevatnan) ja Viectavutnii gos leat guottetbáikkid, ii ge guovlluide gos gazzalottit bessejit. Okta ovdamearka dan oktavuodas lea ahte eat bija govdubrukka sadjái Gearvuonas (Store Bekkarfjord) ovdal geassemánu 15. beaivvi. Dat eastada olu johtaleami dohko, vaikko ii leat johtalangiellus. Álbmotmeahcci dieđiha maidđái Facebook bokte goas ja gos bohccuid suvdet ja čohkkejit, ja ávžžuha olbmuid várrogasat feret doppe dalle.

2.5 Sáhtosteapmi ja infrastruktuva Sievju

Sivju ii beasa eará go fatnasiin. Sievju ii leat báiki gos bisána meaddel manadettiin. Sievju lea mátkki geažis, ja sii geat dohko bohtet leat juo plánen mátkki ja mátkki ulbmila. Lea erenoamáš deađalaš ahte álbmotmeahci hálddašeaddji nagoda relevánta dieđuid gilvit neahta bokte, olbmuid geat ohcet dieđuid Sievju birra ja leat ráhkkanearne mátkái. Bures plánejuvvon mátki šaddá dábaláčat buoret vásáhussan go hejot plánejuvvon mátki.

Davágeahčái Sievju

Akkarfjord/Strovmmanjárggas (Akkarfjord/Strømsnes) lulábealde Hámmerfeastta manná fearga Ánnásullui (Kjerringholmen) davágeahčen Sievju. Fearga manná mángga geardde beaivvis, ja ádjána sullii 10 minuhta. Ánnásullo lea 19 km Njižževutnii (Hølseby). Doppe leat biebmogávpi Arnulf Larsen AS ja turistafitnodat Seiland Explore. Gávppi ja Seiland Explore eaiggádat leaba André ja Marilou Larssen.

Hámmerfeasttas sáhtta váldit sáhttofatnasa Jáhkogohppái (Kårhamn). Jáhkogohppi lea oalle guhkkin eret álbmotmeahcis, ii ge leat dán háve mielde galledanstrategiijas.

Lulágeahčái Sievju

Jus áigu mátkkoštit lulágeahčái Sievju, de čuovvu sáhttofatnasa Girenjárggas (Storekorsnes) dahje Álttás, mii lea heivehuvvon sáhttofatnasa áiggiide mii bohtá Hámmerfeasttas. Sáhttofálaldat lulágeahčái Sievju lea rievdaduvvome go dát plána čállojuvvo. Ovdal 2016 manai

sáhttofanas dušše Girenjárggas, gosa ádjána sullii 1 diimmu biillain Álttás, ja dušše muhtin beivviid sáhtii beassat ruoktot ovdan seamma beaivve. 2016 rájes manná fanas dávjjit, ja dál lea maid vejolaš čuovvolit sáhttofaterna Álttás, ja skábmamánu 2018 rájes manná kombifanas man mielde sáhttá mannat Sivjui oktan biillain mángga geardde vahkkus. Guhte čoavddus sajáiduvvá, lea dan duohken man olu olbmot mátkkoštit lulágeahčái Sievju.

Lulágeahčen Sievju leat dál guokte báikki gosa sáhttofanas bohtá; Háhkstábba (Hakkstaben) ja Altneset. Dien guovtti báikki gaska lea 8 km guhku geaidnu. Lea plánejuvnon ahte fanas boahhteáiggis manná dušše Altnesetii. Bossovuonas (Kvalfjorden) Stiertnás (Stjernøya) lea lagamus gávpi ja mánáidskuvla. Altnesetis lea Seiland House, ovdalaš Čoalmmenuori (Rognsundet) internáhttaskuvllas, mii odne doaimmahuvvo turistafitnodahkan mii vuosttažettiin fállá mearrabivddu. Seiland House eaiggát lea Stig Erland Hansen ja lea rabas cuoŋománus/ miessemánus čakčamánnui. Háhkstáppas láigoheaba Merete ja Knut Bergly idjadansajiid ovdalaš Hofseth gávppis.

2.6 Ovttasbargu earáiguin

Álbmotmeahcis lea buorre ovttasbargu mánggain doaimmahagain doaimbajibuid hárrái mat leat čađahuvvon dán rádjái. Davágeahčen lea álbmotmeahci doaimmaheaddjis leamaš lagas ovttasbargu Hámmerfeastta suohkaniin ja Njižževuona (Hølseby) gávppiin. Govdubrugga Gearvuonas (Bekkarfjord) lea ovttasbargu Álttá hámmaniin. Vuolggasaji Altneset ásaheami oktavuodas lea álggahuvvon ovttasbargu Álttá suohkaniin, Háhkstáppa ja Altneset giliserviin (Hakkstaben og Altneset bygdelag), Seiland House, ja Romssa ja Finnmárkku fylkkagiieldain, mii eaiggáduššá feargakáija.

3 Mihttomearit ja strategiija

3.1 Mihttomearit

Álbmotmeahci stivra lea defineren mihttomeriid buot golmma elementii galledanstrategiijas. Bajitdási hálddašanmihttomeriid gávnnat hálddašanplána kapihttalis 3.1 ja geavaheddjiid beroštumit ja mihttomearit leat kapihttaliin 4.2-4.9.

3.1.1 Mihttomearit suodjalanárvvuid hárrái

Álbmotmeahcci galgá suodjaluvvot guovlun gos unnán lea lágiduvvon ja heivehuvvon, gos guossit eai galgga suodjalanárvvuide čuohcat negatiivvalaččat.

3.1.2 Mihttomearit mátkealáhusa hárrái

Álbmotmeahcci galgá sáhttit geavahuvvot luondduvuđot mátkealáhusaid arenan. Álbmotmeahcci galgá leat olles Sievju ja dan lagas guovlluid kvalitehtaduođaštussan, nu ahte eanet guossit geasuhuvvojit guvlui ja ovddidit báikkálaš árvoháhkama. Doaimmahagat mat ávkkástallet álbmotmeahci buriid galget oažžut doarvái dieđuid álbmotmeahci suodjalanárvvuid, hálddašeami ja njuolggadusaid birra.

3.1.3 Mihttomearit gussiid hárrái

Álbmotmeahci guossit, sihke ássit ja turisttat, galget oažžut buriid vásáhusaid go fitnet álbmotmeahcis. Dat guoská sihke daidda geat fitnet Sievju birrasiin fatnasiin ja daidda geat fitnet gáttis. Álbmotmeahcci galgá juohkit eambo dieđuid luonddu ja báikkálaš historjjá birra, hukset ipmárdusa suodjaleami hárrái ja rámisvuođa guovllu dáfus.

Álbmotmeahci hálldahus galgá oččodit gulahallama mátkelágideddjiiguin ja álbmotmeahci iešguđetge geavaheaddjejoavkkuiguin, vai sáhttá láidestit aktivitehta dohko gos ii vahágahte hearkkes luonddu- ja kulturárvvuid. Dat guoská earret eará sabetčierastallamii ja ofelastimii fatnasiin. Álbmotmeahci hálldahus galgá geahččalit háhkat dieđuid buot joavkkuid birra geat geavahit álbmotmeahci.

3.1.4 Višuvdna

Guossit geat bohtet Sivjui galget dovdat iežaset bures bohtin sullui. Sis galgá leat buorre vejolašvuolta gávdnat dieđuid Sievju birra ovdal go vulget dohko. Ravdaguovlluin sihke davá- ja lulábealde galget leat vuolggasajit álbmotmeahccái gos vulget bures merkejuvvon bálgát ja ordnejuvvon sajit buori kvalitehtas, ja guossit galget oažžut dieđuid Sievju erenoamáš luonddu ja

historjjá birra. Ieš álbmotmeahcci galgá bisuhuvvot čáppa ja lunddolaš guovlun mii ii leat duohtaduvvon, ja dat galgá deattuhuvvot guovllu erenoamáš dovdomearkan. Doaba *ekstremameahcci* galgá geažuhit gussiide ahte sii fertejit bures ráhkkanit ovdal go vulget álbmotmeahccái. Go guossit vulget Sievjjus, de lea mihttomearrin ahte sin muitui báhcá ahte sii leat beassan vásihit áibbas erenoamáš guovllu.

3.2 Strategiija

Olahan dihte galledanstrategiija mihttomeriid galget čuovvovaš strategalaš váldodoaimmat čađahuvvot:

- Galget ásahuvvot vuolggasajit davágeahčái ja lulágeahčái Sievju, infrastruktuurra, ássanbáikkiid ja ásahuvvon ealáhusdoaimmaid lahka.
- Álbmotmeahci rájiid siskkobealde eai galgga leat merkejuvvon láhtut/bálgát, rabas barttat eai ge eará stelletgat, earret unnibuš vuolggasadji Gearvuona (Store Bekkarfiord) bealde.
- Galgá leat buorre diehtujuohkin ja gaskkusteapmi álbmotmeahci birra, ja ovttasbargu iešguđetge ásahusaiguin, ja resurssat dasa galget ovddiduvvot. Diehtujuohkin galgá heivehuvvot iešguđetge ulbmiljoavkkuide mat fitnet álbmotmeahcis.

3.2.1 Vuolggasajit

Hálddašanplána ráhkadettiin čielggai árrat ahte álbmotmeahci gussiide berre leat vuolggasadji sihke davá- ja lulágeahčen Sievju. Infrastruktuurra ja geografiija dahká ahte suolu juohkása davá- ja lulágeahčín, ja vai álbmotmeahcci olaha addit dieđuid buot gussiide, de berre dat leat sajis goappaš bealde. Guovddáš eiseválddiid bealis bođii maid čielga diehtu ahte ii leat dáhttu hukset ođđa álbmotmeahcceguovddáža Sievju vástte, ja danne lea álbmotmeahci stivra válljen ásahit diehtujuohkinbáikkiid ja vuolggasajiid báikkálaš ealáhusdoaimmaid lusa ja ovdalačas ásahuvvon gávnadansajiide davá- ja lulágeahčen. Galledanstrategiija ulbmil lea bidjat vuolggasajiid Njižzevutnii (Hønsby) davágeahčen Sievju ja Altnesetii lulágeahčen. Dasa lassín lea álbmotmeahci stivra válljen ásahit vuolggasaji Gearvutnii (Store Bekkarfjord), mii lea álbmotmeahci siste. Stelletgat vuolggasajiin galget leat buori kvalitehtas ja ráhkaduvvot Norgga álbmotmeahciid mearkagálvomálla mielde.

Galledanstrategiija mielde galget leat soames merkejuvvon bálgát Sievju álbmotmeahci ravdaguovlluin, vuolggasajiid rájes Njižzevuonas (Hønsby) ja Altnesetis álbmotmeahci ráji guvlui. Dat lea vuosttažettiin veahkin gussiide geat dušše oanehis áiggi leat Sievjjus dahje geat eai leat hárrjána meahccemannit, ja addá vejolašvuoda vásihit Sievju luondduguovlluid beavemohkiid bokte olbmuid ja báikegottiid lahkosis. Olu guossit leat Sievjjus dušše 1-2 beavvi, ja sii duđaše dasa go besset finadit juobe álbmotmeahci ravddas ge. Dasto čájehivččii merkejuvvon láhttu álbmotmeahci ráji rádjái makkár guovlu álbmotmeahci siste lea. Láhtut álbmotmeahci ravdaguovlluin leat oalle gáibideaddjit ja mannet buori muddui seammalágán luonddu čađa go álbmotmeahcis lea, ja dat ráhkkanahat gussiid dasa makkár eanadat ja luondu álbmotmeahci siste lea. Ja muđui leat mii goappaš vuolggasajiin vásihan ahte guossit eai riehta dieđe gokko

galget mannat álbmotmeahccái, ja vázzigohtet olbmuid viesuid lahka ja viessosajiid badjel. Merkejuvvon láhttu láidestivččii gussiid vuolggasajis rievttis guvlui.

Galledanstrategiija mielde galgá Njižževuotna (Høseby) lea vuolggasadjin davágeahčen Sievju ja Altneset ges lulágeahčen. Dasa lassii leat dilálašvuodát veahá lágiduvvon Gearvuonas (Store Bekkarfjord) ja lea diehtotávval maiddá Viektavuonas (Bårdfjorden).

3.2.1.1 Vuolggasadji Njižževuotna (Hølseby)

Njižževuotna, gávpi gurut bealde, guolleturisttaid báiki ja boares guollevuostáiváldin gasku gova, ja álbmotmeahci portálavisti olgeš bealde.

Njižževuonas (Hølseby) leat Arnulf Larssen AS gávpi ja turistafitnodat Seiland Explore. Gávpi lea gávnnadansadjin davágeahčen Sievju ja guovddáš báiki sihke báikkálaš olbmuid ja gussiide. Čáhcegohppi (Vassbukta) árvoštallojuvvui maiddá vuolggasadjin, go bálggis Tindstuai Buogojávregáttis (Vassbuktvannet) vuolga doppe. Muhto boazodoallu ii lean mielas oážžut eambo olbmuid dán guvlui, erenoamážit ii čakčat. Vuolggasadji Njižževuonas dahká álkibun láidestit olbmuid meahccái baicca dan bealde. Dáppe lea eanadat dakkár gos lea álkit vázzit ja gierdá eambo vánddardeami.

Doaibmabijut Njižževuonas (Hølseby):

Vuolggasadji Njižževuotna rahppojuvvui geassemánus 2016, álbmotmeahci vuolgaheami olis 2014:s, ja ovttasbarggus Hámmerfeastta suohkaniin ja Njižževuona gávppiin. Vuolggasajis leat čuovvovaš ásaheamit:

- Gávppi siskkobealde čájáhus álbmotmeahci birra
- Ođastuvvon WC gussiide gávppis, HC-heivehuvvon
- Buoret renovašuvdnašiehtadus suohkaniin go ovdal
- Ođđa biilaguođdelansadji gussiide
- Portálavisti nanu muoras, gos leat ovdalaš suodjalanplakáhta sajis ođđa diehtoplakáhtat álbmotmeahci birra. Doaibmá vuolggasadjin gos vuolga merkejuvvon vázzinbálggis álbmotmeahci ráji rádjái
- Olgun leat galbbat galbaplána mielde, mat čujuhit čájáhussii, hivssegii ja biilaguođdelansadjái
- Geađgebázzii – álbmotmeahci 10-jagi ávvudeami muitun 2016:s.

Bajábealde: Hámmerfeastta sátnejođiheadđi Alf E. Jakobsen rahpá Njižževuona/ Hønseby vuolggasaji 16.06. 2016. Ođđa biilaguođdelansadji portálavistti luhtte.

Gurut: Portálavisti, dego uksaráigin álbmotmeahccái. Bálggis vuolgá vistti luhtte. Beaŋka lea málejuvvon mearkagálvvu ivdnin. Poastakássat gos leat diehtogihppagat ja mátkegirji.

Diehtotávvalat álbmotmeahci ja vázzinbálgá birra. Bohtet ođđa távvalat mearkagálvvu hámis.

Portálavisti lea huksejuvvon «portála» ja boares guolle-vuostáiváldinvistti hámis, mii lea vuolábealde geainnu. Lea vuidojuvvon ruovdevitolain, mii áiggi mielde ránoda. Alumiidna listtu doallá čoahkis ja dahká dábbalaš viesu hámis.

Geađgebázzi mearkan dasa ahte dákko lea geaidnu Njižževuona/Hønseby vuolggasadjái, ceggejuvvon álbmotmeahci 10-jagi ávvudeapmái. Teaksta lea sáme- ja dárogillii: Bures boahin Sievju álbmotmeahccái ja Velkommen til Seiland nasjonalpark - ásahuvvon 2016.

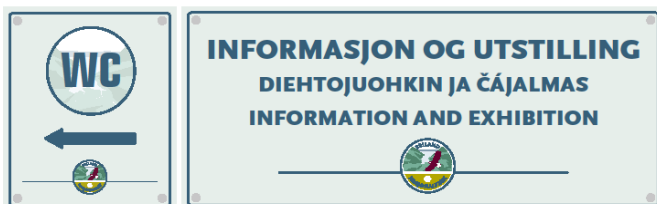
Čájáhus
Njižževuona/Hønseby gávppis. Dan lea Gjenreisningsmuseet. Buvttadan.

Golbma temá:

- 1) luondu
- 2) historjá
- 3) otná Sievju

Čájáhus. Duogábealde oidno kaféabeavdi.

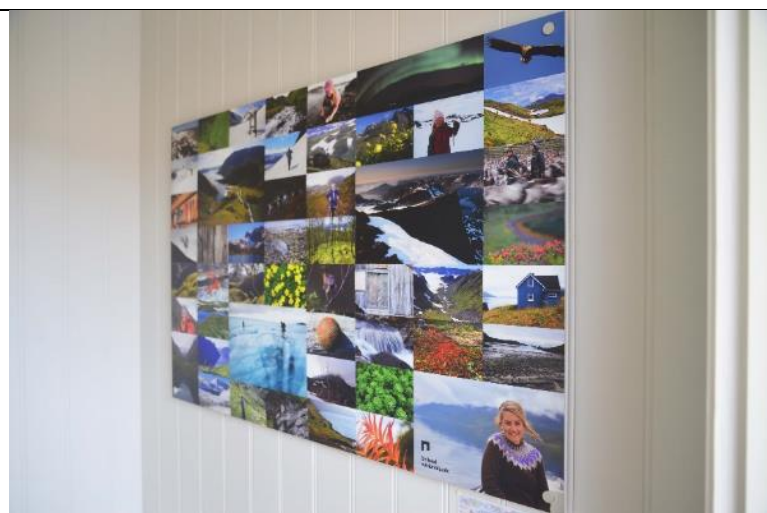
25x30cm

70x30cm

ø12cm

Galba gávppi olgoseainnis. Alumiidnagalba mas lea boares logo. Ođđa galba bohtá mearkagálvvu hámis.

Alumiidna fotokollage hissega olggobealde, mas lea álbmotmeahci ođđa logo. Ovttas ođđa WC-galbbaiguin galgá dát leat mearkan dasa ahte WC gullá álbmotmeahci vuolggasadjái.

Vázzinbálggis Njižzevuonas (Hølseby) álbmotmeahci ráji rádjai

Vázzinláhttu mii lea 9 km lea Hámmerfeastta suohkan merken 2015-2016. Suohkan lea maid váldán ovddasvástádusa viidáseappot áimmahuššat bálgá. Muhtin sajiin čuovvu dat ovdalaš bálgá, muhto eanas sajiin leat mearkkat eanadaga mielde gos ii leat bálggis iige luodda. Álbmotmeahcci lea ásahan girjekássaidd moatti sadjai (gokko earrána Sturajávraí (Storvannet) ja láhtu geahčái, vái álkít sáhtta oážžut logu das man oallugat vázzet dán láhtu mielde.

Bálggis earrána Sturajávraí/Storvannet. Mátkegirjekássa, kárta ja njuolla mii muitala ahte lea vel 7,0 km álbmotmeahccái. Eatnasat orrot jorggiheame dás dahje vázzet Sturajávraí ja rabas dolastanbartii mii doppe lea.

Mátkegirjekássa láhtu geahčis. Kássa lea manjel sirdojuvvon lagabui gorssa, vai lea álkít gávdnat ja vai lea álbmotmeahci geinnodaga nalde. Bajábealde kássa lea galba mii muitala ahte dá lea bálgá/láhtu geahči ja das leat dieđut teltema, dolasteami, bivddu ja oagguma birra ja ahte eai leat makkárga stelletat ja ahte sáhtta leat váttis dahje ii obage mobiilagulahan álbmotmeahcis.

3.2.1.2 Vuolggasadji Altneset

Altneset gos lea Seiland House ja álbmotmeahci rádji várís gili duogábealde.

Altneset lea lunddolaš vuolggasadji go áigu vázzit álbmotmeahccái lulábealis. Káiabáikki geavahit sáhttofanas, skuvlasáhttu, kombifanas ja Seiland House turistaguolásteaddjit, ja lea danne deaŋalaš báiki buohkaide geat bohtet dohko. Áimmu mielde lea birrasiid 3 km ja 600 allodatmehtera álbmotmeahci ráji duohká, eanadagas mii gierdá oalle olu johtolaga. Álbmotmeahci rájis Altneset badjel boahť Mielkejávrriid guvlui, gos lea oalle geahpas vázzit ja gierdá veahá johtolaga. Altnesetis lea turistafitnodat Seiland House (ovdalaš Čoalmmenuori/Rognsund internáhttaskuvla) gos lea vejolaš lágídit čájáhusa álbmotmeahci birra. Háhkstábba (Hakkstabben) ii leat válljejuvvon vuolggasadjin danne go lea plána heaittihit fanasruvttu dohko.

Doaibmabijut Altnesetis:

Doaibmabijut vuolggasajis Altneset plánejuvvojit ovttrasáđiid Álttá suohkaniin, Seiland Housiin ja Hakkstabben ja Altneset giliserviin. Unnán lea vuos mearriduvvon, muhto ođđa doaibmabijut galget leat mearkagálvostrategiija mielde.

Ođđa kombikáija Altnesetis gárvánii skábmamánus 2018, ovdalaš káia báldii. Káia lusa leat maid ráhkaduvvon biilaguođdelansajit. Deike plánejuvvo olgočájáhus ja dieđut álbmotmeahci birra ja Sievju lulágeaži birra.

Seiland House vissui plánejuvvo čájáhus álbmotmeahci birra. Mállen galgá leat čájáhus mii lea Njižževuona (Hønseby) gávppis, muhto galgá leat báikkálaččat heivehuvvon.

Plánejuvvo buorebut merket 2-3 dálá láhtu mat mannet Altneset rájes álbmotmeahci ráji ráđjai. Dat galgá dahkkojuvvot ovttrasáđiid giliserviin ja suohkaniin. Gilisearvi áigu mátas doallat bálgáid, ja suohkanis fas lea gelbbolašvuhta bálgáid merkemis.

3.2.1.3 Vuolggasadji Gearvuotna (Store Bekkarfjord)

Gearvuotna/Store Bekkarfjord gos olbmot leat dollasajis gova gurut ravddas, dáidda ja galba johkaguolbanis, ja govdubrugga gova olgeš ravddas.

Gearvuotna (Store Bekkarfjord) lea ereliiggán vuotna mas lea erenoamáš historjá go lea leamaš olles guovllu ládjobáiki ja eallinvuođđun. Šaddovuodđun lea luondduguhtuneanan mii gierdá johtaleami oalle bures. Kártemat 2019:s čájehit ahte oasis guovllus sáhttet gohčoduvvot ládjoeanamín, mii lea sakka áitojuvvon luonddušládja. Lea stuora beroštupmi muosáhit dan ruoná kultureanadaga mii lea vuotnagáttiin, ja álbmotmeahci stivra álggahii árrat barggu ásahtit brukka mii sáhtta fanasjohtolakkii álkidahttit gáddái beassama sihkkaris vuogi mielde.

Gearvuotna lea maid Gaskasullo (Bekkarfjord) siidda guottetguovlu, ja soames jagiid bessejit gazzalottit dáppe. Danne ii galggaše guovllus olu johtaleapmi ovdal geassemánu gaskkamutto. Vai eai boađe nu oallugat guottet- ja bessenáigge, de ii biddjojuvvo govdubrugga guđege jagi sadjái ovdal geassemánu 15. beaivvi.

Gearvutnii eat hálit olu johtaleami, ja danne berrejit olbmot baicca láidestuvvot Altnesetii ja Njižževutnii (Hølseby). Danne leat unnán stelletat johkaguolbanis. Juohke stellet galgá leat alla kvalitehtas ja heivehuvvon báikái.

Doaibmabijut Gearvuonas (Store Bekkarfjord):

- Govdubrugga
- Dolastansadji
- Dáidda meahccelájuid muitun
- Diehtujuohkingalba

Govdubrugga Gearvuonas (Store Bekkarfjord) go lea fiervá. Brugga ja rovvi leat stális ja alumiinnas. Dan sáhtta čoaudit ja dálvái áŋkorastit olgolii, vai jiekŋa vuonabađas ii billis dan.

Muorratávval Gearvuonas mas lea suodjalanplakáhtta ja mátkegirjekássa. Sámegillii nuppe bealde. Seammalágan távval lea Viektavuonas (Bårdfjorden). Távválii bohtá mearkagálvostrategiija málle mielde ođasmahttojuvvon diehtoplakáhtta álbmotmeahci birra, ja dasa lassin diehtočálus meahccelájuid birra.

Dáidda Gearvuonas meahccelájuid muitun, man Hege Annestad Nilsen lea ráhkadan. Álumiidnapláhtta asehís muorrapláhta alde, giddejuvvon muorratávvalii.

Dolastansadji Gearvuonas (Store Bekkarfjord), guokte beaŋka ja árran, beaŋkaide leat lobi mielde vaddjojuvvon Áillohačča, Nils-Aslak Valkeapää divttat sámegillii, dárogillii ja engelasgillii.

3.2.2 Dilálašvuodaid lágideapmi álbmotmeahcis – eai leat bálgát

Sievjju álbmotmeahcci lea lunddolaččat alpiidna ja garra guovlu. Dáppe eai leat bálgát dahje luottat, eai leat goađit eai ge rabas bartta, eai stuorát huksehusat dahje olmmošlaš sisabahkkemat. Dat lea guovllu erenoamášvuohŋa, man mii háliidit suodjalit boahŋteáigái. Guovllut gos eai leat merkejuvvon bálgát, eai dáidde boahŋteáiggis leat nu galle, ja dat lea juoga maid mii geassit ovdan Sievjju álbmotmeahci presentašuvnnas. Go eai leat bálgát, de oažžu olmmoš áibbas eará vásáhusa, ja ferte ieš mearridit gokko vázzá, dulkot eanadaga ja leat eambo gozuid nalde ja áicavaš go dalle go čuovvu merkejuvvon bálgá. Go ii leat bálggis, de ferte ieš válljet geainnu, ii ge beasa vánddardit earáid luottaid mielde. Dađi mielde go mii diehtit, de lea Sievjju álbmotmeahcci okta dain hárvve álbmotmehciin Norggas gos eai obage leat merkejuvvon bálgát. Soames eará álbmotmehciin (ee. Børgefjell ja Lomsdal-Visten) leat dušše oanehažžii merkejuvvon bálgát.

Soaitá sihkarabbo vánddardit go eai leat merkejuvvon bálgát. Merkejuvvon bálggis sáhtá ipmirduvvot oadjebas guovlun ja soaitá navdojuvvot ahte soamis atná ovddasvástádusa sin hárrái geat dan gurret, ja sáhtá oalgguhit meahccái dakkáriid geain ii leat doarvái meahccehárjáneapmi. Trolltunga ja eará dovddus vázzinbálgáid vázzet dađistaga eanet olbmot geat háliidit vásihit Norgga luonddu, muhto dađistaga eanebuin váilu ipmárdus guovllu dálkedilálašvuodaid ja gáibideaddji luonddus vánddardeami hárrái. Lea váttis gaskkustit turisttaide várrehusaid dálkki ja eanadagaid birra, makkár biergasiid sii dárbašit ja ahte sáhtá leat váttis mobiilatelefovnain gulahallat. Go eai leat merkejuvvon bálgát, eai ge rabas barttat, de muitala dat iešalddis ahte guovlu lea gáibideaddji ja ahte juohkehaš ferte ieš birget ja váldit ollásit ovddasvástádusa iežas dearvuohŋa hárrái.

Bálgáid merken Sievjjus livččii hui gáibideaddji. Dálvet lea olu muohŋa ja olu sajiin leat juovat ja fierahagat, ja go leat olu ceakko bávttit ja várit, de geađggit ja muohŋa sirdásit ja lihkkasit jagi

mielde. Mearkkaid ja uraid fertešii njulget ja áimmahuššat jahkásaččat. 70 gráda davvin ii bistte bievlaáigi nu guhká, ja jiekna suddá miehtá bievlaáiggi. Vásáhus merkejuvvon bálgáin Njižževuonas (Hølseby) lea ahte ii berre mannat seamma saji geassemánus go suoidnemánus, danne go geassemánus lea ain olu muohta. Dát bálggis manná vuollelit eatnamiin olggobealde álbmotmeahci, ja muohtadilálašvuodát livčče vel stuorát hástalussan badjelis. Okta strategiija lea ahte go ii merke bálgáid, de seastá álbmotmeahci hálddahus olu resurssaid jahkásaččat.

2015:s oaččuimet mii bláđi Friluftsliv doaimmaheaddji, Randulf Valle, gulaskuddat iežas fierpmádagas movt sin mielas livččii dakkár álbmotmeahcci gos eai leat merkejuvvon bálgát, ja gos eará dilálašvuodát eai ge leat lágiduvvon. Dasa ledje dušše posiitiiva vástádusat, ja vásti-deaddjit oaivvildedje ahte dat dagašii álbmotmeahci gelddolaččabun ja geasuheaddjin sidjiide geain lea olu meahcchárjáneapmi. Vástiduvvui maiddá ahte go eai leat bálgát, de čuoldá dat eret sin geain ii leat doarvá máhttu mehciin vándardit, ja ahte bálgát mat láidestit álbmotmeahci guvlui mannet dakkár guovlluid ja eatnamiid čađa mat dobbelis álbmotmeahcis vurdet.

«Movt du mielas livččii jus Sievju álbmotmeahcci livččii dakkár álbmotmeahcci gos eai leat merkejuvvon bálgát ja rabas barttat?» Randulf Valle jearahallaniskadeapmi (2015).

«Jus dat lea okta hárve álbmotmehciin gos eai leat oinnolaš luottat, de dakkárat eai leat nu galle šat, ja daid lea veara bisuhit nu.»

-Sandra Lappegaard, bláđi UTE doaimmaheaddji

«Jus dat lea vejolaš, de han livččii áibbas erenoamáš.»

«Turistaealáhusa hárrái livččii dat ereliiggán fálaldat mii geasuha soapmásiid – ja sii boađáše juste dan dihte Sivju.»

-Trygve Sunde Koldrup, Hvitserk beaivválaš jođiheaddji

«Mu mielas lea dat miellagiddevaš. Ja vuosttaš jurdda lea ahte álbmotmeahcci gos eai leat merkemat ja barttat, lea mearkkašahtti árvvolaš.»

-Knut Breivik, bláđi Villmarksliv doaimmaheaddji

3.2.3 Dieđut Sievju birra ovdal go boahtá dohko

Dieđut álbmotmeahci birra berrejit maid leat gávdnamis Álttá ja Hámmerfeastta guovddážiin, gos olaha eanemus olbmuid ja turistaid geat leat vándardeame guovllus. Álbmotmeahci stivra áigu

álggahit ovttasbarggu ásahuvvon turistainformašuvnnaiguin, museaiguin, hámmanterminálain dahje eará heivvolaš diehtujuohkinbáikkiiguin goappaš suohkaniin.

Berrejit biilageainnuid bokte ceggejuvvot galbbat mat čájehit geainnu álbmotmeahccái. 2019:s lea galbejuvvon luoddaearus Strovmanjárgga feargakáia guvlui (Rv 94, ovdal Hámmerfeastta) ja geaidnuguoras davágeahčen Sievjuu. Galbejuvvot berre maid lulábealde álbmotmeahci, gokko earrána Girenjárgga (Storekorsnes) feargakáia guvlui. Galbbat berrejit čuovvut mearkagálvostrategiija málle ja leat sihke dáro- ja sámegillii.

Dieđut Sievjuu álbmotmeahci birra fertejit leat gávdnamis Interneahtas, ja leat erenoamážit heivehuvvon sidjiide geat plánejit mátkki Sivjui. Dieđut fertejit leat juobe dárogillii ja engelasgillii ge. Birasdirektoráhta pláne ásahit oktasaš siiddu Norgga álbmotmeahciide, ja álbmotmeahci stivra sáhtta maid oastit sierra neahttasiidduin mearkagálvostrategiija vuodul.

3.2.4 Eambo guossit

Manemus jagiid lea mátkeealáhus vásihan movt sosiála mediat sáhttet jođánit lasihit beroštumi dihto guovlluide. Guosselohku Sivjui muddejuvvo lunddolaš dilálašvuodaid geažil nugo dálkki ja ahte lea gáibideaddji vánddardit eanadagaid mielde, ja ahte infrastruktuva iešalddis ráddje gussiid boahtimis, go lea unnán almmolaš fanassáhttu dohko. Mii berret liikká jurddašit movt mii galgat hálldašit dan jus boahtigohtet sakka eambo olbmot go dál.

Njižževuotna (Hølseby) ja Altneset orrot leame buoremusat sáhttime vuostáiváldit eambo gussiid. Dáppe lea juo infrastruktuva, nugo geaidnu, biilaguodđelansajit, hissegeat ja idjadansajit, ja ásahuvvon ja plánejuvvon doaibmabijuid (čájáhusa, diehtoplakáhtaid, bálgáid) sáhttet mihá eanebut geavahit go maid odne dahket. Eanadat lea nanus, bávtit ja soahkevuovdi. Goappaš sajiin leat mánnga sihke oanehit ja guhkit vázzinvejolašvuoda. Eanet guossit dáidda báikkiide livččii maid ovdamunnin báikkálaš fitnodagaide.

Vuonaide mat leat álbmotmeahci siste eai heive turistavávvit mannet, ovdamearkka dihte oallut cruisefanas-turisttat. Mánngga vuonas leat fiervábáikkiin šláddjás ja hearkkes šattut. Gearvuonas (Store Bekkarfjord) leat rásse- ja urttaseatnamat mat girdet eanebuš olbmuid, muhto ii leat viiddis sadji ja danne sáhtta šaddogardi doldahuvvat jus olu olbmot jorragehtet doppe.

Vuodđovuonbađas (Store Kufjord), Nuorttat Dáččavuonbađas (Nordre Bumansfjord), Guicagohpis (Olderbukta) ja Suovvavákkis leat goahtesajit ja eará kulturmuittut mat eai gierdda olu duolbmama. Jus oallugat fitnagohtet dáin vuotnabađain, de sáhtta maid šaddat hástalussan ahte doppe eai leat hissegeat

Jus guosselohku lassánišgoahdá guovlluide mat eai oro gierdama dan, de berre álbmotmeahci hálldašeaddji vuos gulahallat gussiiguin. Jus bohtet olu ovttaskas guossit, de sáhtta leat vejolaš sidjiide addit dieđuid galbbaid bokte guovllus ja Interneahta bokte. Jus mátkefitnodagat lágídit márkkiid, de sáhtta daiguin gulahallat njuolga. Ulbmilin ferte leat eastadit doldahuvvama, luottaid guodđima ja muosehuhttima dan bokte ahte láidesta johtaleami ja olbmuid guovlluide mat

buorebut girden dan. Sáhtta leat vejolaš bivdit SNO dahje earáid registreret suodjalanárvvuid gollama ja eará váikkuhusaid guossejohtaleami geažil.

Álbmotmeahci hálddahus berre deattuhit Altneset ja Njižževuona (Hølseby) vuogas guossebáikin Sievjjus, ja nu láidestit gussiid dohko. Soaittášii buorre ođasmahttit čájáhusaid, dáidagiid, gáfestallansajiid ja eará doaimmaid Njižževuonas ja Altnesesis vai dat šaddet vel eanet geasuheaddjin. Ferte maddái fuolahit ahte hivessegat, doapparčorgen ja biilaguoddelansajit doibmet bures ja leat heivehuvvon olmmošlohkui mii daid geavaha, ja dat ferte dahkkot ovttasráđiid suohkaniiguin ja mátkeealáhusaiguin. Fylkkagielda hálddaša almmolaš fanassáhtu sihke davá- ja lulágeahčen Sievju, ja maddái dan hárrái berre leat buorre gulahallan ja buresdoaimbi vuogádat jus beroštupmi finadit Sievjjus orru lassáneame.

4 Galledanstrategiija doaibmaplána

Galledanstrategiija/guossestrategiija doaibmabijuid plána.

Čađahanáigodat čujuha goas doaibmabijut galget vuoruhuvvot. Dárkilet vuoruheapmi mearriduvvo juohke jagi dingondialoga olis. Čađaheapmi lea jahkásaš juolludemiid duohken.

Doaibmabidju oanehaččat čilgejuvvon	Hálddašeaddji ovttasbargoguoimmit	Čađahan-áigodat	Gollo-meroštallan (kr)
VUOLGGASAJIT ALTNESET, NJIŽŽEVUOTNA (HØNSEBY) JA GEARVUOTNA (STORE BEKKARFJORD)			
Ásahit Njižževuona/Hønsby vuolggasaji: vuolggavisti, biilaguoddelansadji, galben, čájáhus siste, merket bálgá álbmotmeahci rádjái.	Hámmerfeastta suohkan, Njižževuona gávpi	2015-2016	900 000
Jahkásaččat bearráigeahččat ja vej. divodit vuolggasaji Njižževuonas: vuolggavisti, čájáhusa siste, galbbaid, bálgá. Ođasmahttit galbbaid mearkagálvvu olis.	Njižževuona gávpi Hámmerfeastta suohkan,	Jahká-saččat	10 000
Ásahit vuolggasaji Altneset: galbenplána, diehtujuohkin, tehnikkalaš čovdosat jna.	Álttá suohkan, Hakkstabben ja Altneset gilisearvi, Seiland House, Romssa/Finnmárkku Fylkkagiolda	2019-2021	200 000
Bálgát mat vulget báikkiin Altneset/Háhkstáppas (Hakkstabben): merket bálgáid ravdaguovllus. Tracklog gávdnamis neahtas. Jahkásaččat bearráigeahččat.	Álttá suohkan, Hakkstabben ja Altneset gilisearvi	2019 ja dasto jahká-saččat	30 000
Čájáhus álbmotmeahci birra Altneset vuolggasadjái. Kopiiija čájáhusas mii lea Njižževuonas, man Gjenreisningsmuseet lea hábmen, báikkálaččat heivehuvvon Altneset atnui.	Seiland House, Gjenreisningsmuseet	2020	40 000
Ođđa govdubrugga Gearvutnii.	Alta Havn KF, entreprenevra	2016-2018	450 000
Ásahit Gearvutnii: Dolastansaji, beaŋkkaid, dáidaga, diehtoplakáhta ja temáplakáhta mearkagálvvu olis	SNO	2018-2020	50 000

EARÁ DOAIBMABIJUT ÁLBMOTMEAHCIS			
Mátkebeaivegirjjit; áсахит мátкегирјјиіде кáссaid вуолггасajiіде ja бáлгáіде mat vulget doppe, guosselohkama váste. Jahkáсаččat gohkket гирјјіid.	SNO	2016 ja dasto jahká- саččat	10 000

DIEÐUT ÁLBMOTMEAHCI BIRRA			
Ráhkadit álbmotmeahci kárta ođđa mearkagálvostrategiija vuodul	Birasdirektoráhta, gráfalaš designer	2019-2020	
Ođđa diehtotávvalat ođđa mearkagálvostrategiija vuodul. Bidjat diehtotávvaliid álbmotmeahci birra feargasajiide ja geainnuide mat dolvot álbmotmeahccái. Divodit dahje lonuhit ovdalaš távvaliid.	Suohkanat, eananeaiggát, SNO, gráfalaš designer, vej. entreprenevre	2020	200 000
Čujuhusgalbbat álbmotmeahccái biilageaidnuguorain ja feargasajiin	Geaidnodoaimmahat	2018-2021	
Álbmotmeahci ođđa ruovttusiidu	Gráfalaš designer	2020	150 000
Ođđa diehtogihpa álbmotmeahci birra	Gráfalaš designer	2020	
Temáplakáhtta meahccelájuid birra Gearvuonas, man cegge dohko.	Báikkálaš historihkkárat	2019	15 000
Dieđut álbmotmeahci birra gávdnamis Álttás, Hámmerfeasttas ja Fálesnuoris. Fuolahit ahte turistainfo lea ođastuvvon ja maiddái gávdnamis museain. Lágidit osiid čájáhusas álbmotmeahci birra heivvolaš gávnndansajiide goappaš suohkaniin.	Suohkanat, museat, turistainfo jna.	2019-2020 ja dasto jahkásaččat	20 000
KÁRTEN			
Systemáhtalaččat gozihit eanangollama johkagáttiin Gearvuonas (Store Bekkarfjord)	SNO	Jahkásaččat	
BOAZODOALLU VS. GUOSSIT			
Diehtočállosiidda álbmotmeahci birra lágidit dieđuid boazodoalu birra	Orohagat 24A ja 24B	Áigges áigái	
Sievju siiddat ja álbmotmeahci stivra dollet gulahallančoahkkimis áigges áigái	Orohagat 24A ja 24B	Jahkásaččat	

Sievjju álbmotmeahcci

Sievjju álbmotmeahcci/Seiland nasjonalpark ásahuvvui 2006:s suodjalan dihte čáppa ja lunddolaš oasi Finnmárkku alpiidna riddoguovllu luonddus. Álbmotmeahcci gokčá 53 % Sievjju sullos ja lea Álttá ja Hámmerfeastta/Fálesnuori suohkaniin. Eanadagas leat ceakko várit, ruonas várrevielttit ja Skandinávia davimus jiehkkit.

Galledanstrategiija/guossestrategiija galgá čielggasmahttit álbmotmeahci hálddašeddiid geatnegasvuođa álbmotmeahci heiveheamis gussiide. Dat galgá lágidity buriid čovdosiid mat áimmahuššet álbmotmeahci árvvuid, seammás go hálddašepmi galgá duddjot báikkálaš árvoháhkama ovdii ja dan ovdii ahte gussiide lea buorre vásáhus fitnat álbmotmeahcis.

Gulahallandieđut – Sievjju álbmotmeahci stivra

Telefovna: 03400/73 58 05 00
E-poasta: seiland@fylkesmannen.no
Neahtta: www.nasjonalparkstyre.no/seiland
Hálddašeddi Kantuvra: Kunnskapsparke Alta, 9510 Alta